

Pilonul I Tranziție verde

Componenta C1: Managementul apei

Domeniu de intervenție: Apă și apă uzată, infrastructura de gospodărire a apelor

Obiectiv: Asigurarea sustenabilă a apei pentru un viitor sigur al populației, mediului și economiei

Reforme:

R1. Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene;

R2. Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor, precum și a implementării corespunzătoare a Directivei-cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile;

Investiții:

I1. Extinderea sistemelor de apă și canalizare în aglomerări mai mari de 2 000 de locuitori echivalenți, prioritizate prin Planul accelerat de conformare cu directivele europene

I2. Colectarea apelor uzate în aglomerări mai mici de 2000 de locuitori echivalenți, care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și /sau afectează arii naturale protejate

I3. Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente.

Pentru investițiile aferente R1. este prevăzută o alocare de 968 mil. euro din care: 600 de mil. pentru I1., 200 de mil. euro pentru I2., 168 mil. euro pentru I3.

I4. Adaptarea la schimbările climatice prin automatizarea și digitalizarea echipamentelor de evacuare și stocare a apei la acumulări existente pentru asigurarea debitului ecologic și creșterea siguranței alimentării cu apă a populației și reducerea riscului la inundații

I5. Dotarea adecvată a administrațiilor bazinale pentru monitorizarea infrastructurii, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență

I6. Realizarea cadastrului apelor

Pentru investițiile aferente R2. este prevăzută o alocare de 454 mil. euro din care: 386,5 de mil. pentru I4., 35 de mil. pentru I5., 30 mil. pentru I6., precum și 2,5 mil. euro pentru pentru consolidarea capacității Administrative a ANAR și elaborarea noului mecanism economic.

I7. Extinderea rețelei naționale de observații din cadrul Sistemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN) - 40 mil. euro.

Buget: 1.462 mil. euro, din care solicitat în cadrul PNRR: 1.462 mil. euro. Valorile din prezenta componentă nu includ TVA.

1. Provocări și obiective

a. Provocări

Infrastructura de apă și apă uzată

Deficitul de infrastructură de conformare

În raport cu cerințele Directivelor privind calitatea apei potabile și epurarea apelor uzate urbane (Directiva nr. 98/83/CE și Directiva nr. 91/271/CEE), infrastructura de apă și apă uzată este, în prezent, insuficientă și inadecvată, cu impact negativ asupra calității vieții, protecției mediului și dezvoltării socio-economice, în special în mediul rural.

Referitor la colectarea și epurarea apei uzate la nivelul anului 2019, dintr-un total de 198 de aglomerări urbane de peste 10.000 locuitori echivalenți (l.e.), 169 nu sunt conforme cu cerința art. 3 din Directiva nr. 91/271/CEE (colectarea a cel puțin 98% din încărcarea aglomerării, iar diferența de 2% mai mică de 2.000 de l.e), iar 173 nu sunt conforme cu art. 4 și art. 5 din aceeași Directivă (cel puțin 99% din încărcarea generată colectată face obiectul unei epurări secundare și/sau terțiare, iar restul încărcării generate colectate este mai mic de 2.000 l.e). Având în vedere întârzierile de conformare pentru aglomerările peste 10.000 l.e., în 2018, Comisia Europeană (COM) a transmis autorităților române scrisoarea de punere în întârziere în cauza 2018/2109 referitoare la Directiva 91/271/CEE.

În ceea ce privește aglomerările între 2000 și 10.000 de l.e., la nivelul anului 2019, nivelul de conectare a încărcării organice biodegradabile era de 18,85%.

Referitor la alimentarea cu apă potabilă a populației deși gradul de conectare a crescut permanent, nivelul acestuia se menține semnificativ sub media europeană, situație care impune continuarea investițiilor în acest domeniu. La nivelul UE, în medie, 96% din cetățeni sunt conectați în prezent la rezerve de apă potabilă, iar în România în 2018 doar 69,4% din cetățeni erau conectați la apă potabilă (sursa: Eurostat). În plus, investițiile în alimentarea cu apă

potabilă trebuie să permită conformarea cu prevederile Directivei 98/83/CE revizuite, care a intrat în vigoare la data de 12 ianuarie 2021, având termen de transpunere 12 ianuarie 2023.

Deficitul existent de infrastructură și întârzierile în ceea ce privește conformarea cu Directivele europene sunt identificate și în Raportul de țară pentru 2019 în cadrul căruia se recomandă continuarea și accelerarea implementării investițiilor din Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) și Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014 – 2020 de extindere și modernizare a infrastructurii de apă potabilă și de apă uzată, monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape. Constatările se mențin și în Raportul de Țară din 2020, unde se menționează că politica României în domeniul apei prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul la apă și la canalizare în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile.

În ceea ce privește valoare investițiilor publice necesare în sector, un studiu OCDE citat în raportul de țară din 2020 estimează un CAPEX de aprox. 17,68 mld. euro pentru aprovizionarea cu apă și canalizare luând în considerare cerințele de conformare, în timp ce costurile suplimentare legate de conectarea persoanelor vulnerabile și marginalizate la sistemele publice de aprovizionare cu apă erau estimate la aproximativ 1,1 miliarde EUR până în 2030.

O altă evaluare a necesarului de investiții în sector realizată în 2020 de BERD, la solicitarea Ministerului de linie, estima un necesar total de investiții (infrastructură nouă și infrastructură reabilitată) de 22,7 mld euro, din care 50,6% pentru apă și 47,5% pentru apă uzată.

Raportat la acest cost estimat, proiectele regionale de apă și apă uzată, noi și fazate, finanțate prin POIM, care cumulează în prezent o valoare eligibilă de aprox. 5,73 miliarde euro, reprezintă un efort investițional substanțial dar insuficient având în vedere necesarul foarte mare de infrastructură.

Presiuni asupra mediului cauzate de aglomerări sub 2000 de l.e.

În paralel cu eforturile care vizează aglomerările cu peste 2000 de l.e., sunt identificate și măsuri investiționale suplimentare și în aglomerări sub 2000 de l.e. pentru reducerea poluării cu substanțe organice, nutrienți și substanțe prioritare în vederea atingerii stării bune a apelor. Astfel, *Planul național de management actualizat aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă pe teritoriul României* identifică aglomerări umane sub 2000 de l.e. cu impact negativ asupra stării corpurilor de apă, parte din ele având și impact asupra unor situri Natura 2000 fiind amplasate în interiorul sau în vecinătatea acestora.

Accesul grupurilor vulnerabile la serviciul public de apă și canalizare

Raportul de țară din 2019 indică faptul că, din punct de vedere financiar, accesibilitatea populației la serviciile de apă și canalizare este cea mai scăzută din UE, cheltuielile cu

aprovizionarea cu apă și cu canalizare reprezentând peste 6% din cheltuielile gospodăriilor din cadrul celui mai sărac grup al populației.

Conform Raportului elaborat de Administrația Națională Apele Române (ANAR) privind conformarea cu Directiva Ape Uzate, în anul 2019, cca. 5,88% din populația echivalentă din aglomerările mai mari de 2.000 l.e. a României (cca. 1 milion l.e.) nu era conectată la rețele de canalizare existente finanțate din diferite surse naționale sau prin fonduri europene ca urmare a veniturilor reduse a unei părți a populației.

În aceste condiții, este necesar ca autoritățile locale să fie susținute în vederea implementării legislației (Legea nr. 241/2006 a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, cu modificările și completările ulterioare) prin unele acțiuni de sprijinire a familiilor și persoanelor singure cu venituri reduse (care au media veniturilor bănești nete lunare sub salariul minim brut pe țară garantat la plată pe membru de familie) pentru plata cheltuielilor realizate pentru branșarea/racordarea la sistemul de alimentare cu apă și de canalizare și, ulterior, pentru operaționalizarea prevederilor legale privind acordarea de ajutoare lunare de la bugetul local în vederea plății serviciului de alimentare cu apă și de canalizare.

Guvernanța sectorului

Începând cu anul 2007, sectorul de apă și apă uzată din România a fost reorganizat prin demararea unui proces de regionalizare, care a constat în concentrarea funcționării serviciilor pentru autorități locale dintr-o arie geografică definită în cadrul unui bazin hidrografic și/sau în cadrul granițelor administrative (municipii, județ). Ca urmare a procesului de regionalizare, au fost înființați 43 de Operatori Regionali, furnizând apă pentru aproximativ jumătate din populația țării. Acest proces de reorganizare a sectorului a adus un real progres în furnizarea serviciilor, foarte multe localități fiind deservite într-o perioadă relativ scurtă. Cu toate acestea, după cum s-a arătat mai sus, România înregistrează întârzieri în atingerea obiectivelor Tratatului de Aderare la UE.

Asigurarea conectării populației la servicii de apă și canalizare în conformitate cu directivele Uniunii Europene a pus presiune pe nevoia de pregătire și implementare de investiții majore în sector. În acest context, România ar trebuie să își dubleze sau tripleze capacitatea sa de investiții în perioada următoare, ceea ce reprezintă o mare provocare din punct de vedere logistic, financiar, economic și administrativ. Pentru aceasta este nevoie de reforme semnificative și eficiență sporită în sector, pentru a crea un mediu favorabil investițiilor, pentru a accelera absorbția fondurilor UE și a gestiona riscul de infringement.

În anul 2020 a fost realizat cu sprijinul BERD un Raport privind opțiunile strategice de consolidare a sectorului, care indică faptul că există decalaje semnificative de capacitate între operatorii regionali, fiind necesare soluții care să asigure recuperarea potențialului real de investiții demonstrat în ultimul an de implementare POS Mediu. Acestea vizează modificarea atribuțiilor Autorității Naționale de Reglementare a Serviciilor Comunitare de Utilități Publice pentru a permite reglementarea economică a operatorilor de apă și canalizare, astfel cum este

indicat și în Raportul de țară 2020, urmărirea îndeplinirii indicatorilor de performanță din contractele de delegare, extinderea și consolidarea operatorilor regionali, inclusiv fuziunea integrală a acestora, pornind de la modele de performanță deja identificate.

Infrastructura de gospodărire a apelor

Uzura accentuată a infrastructurii existente și necesitatea adaptării la schimbările climatice
Peste 75% din acumulările din România au fost construite în perioada 1970 – 1989 și în prezent funcționează cu restricții, sub nivelul parametrilor proiectați, pentru a fi exploatate în condiții de siguranță, cu garantarea integrității structurale (Raportul Băncii Mondiale - BM pentru sectorul de apă din România 2018). Raportul BM a identificat trei mari categorii de deficiențe care afectează siguranța acumulărilor: infiltrațiile mari și periculoase, procesul de sedimentare în lacurile de acumulare, uzura fizică și morală a echipamentelor hidromecanice. Acesta este cauzată de utilizarea cu frecvență ridicată pentru a face față modificării regimurilor hidrologice ca efect al schimbărilor climatice și de cerințele de asigurare a debitelor ecologice în aval de acumulări (Directiva cadru Apă CE 60/2000).

La nivelul ANAR, au fost identificate acumulări, precum și o serie de poldere, care necesită intervenție în regim urgență fiind considerate critice din punct de vedere atât al funcționării în condiții de siguranță cât și în ceea ce privește asigurarea folosințelor, în special alimentarea cu apă a populației și atenuarea undelor de viitură. Criteriile care au stat la baza prioritizării acestor puncte critice sunt frecvența riscurilor naturale, puternic influențată de schimbările climatice, utilizarea acumulării ca sursă de alimentare cu apă pentru populație și vecinătatea centrelor populate, precum și starea tehnică și funcțională precară. Aceste structuri prezintă deficiențe structurale semnificative, respectiv ale fundației, probleme la sistemele de etanșeizare și de drenaj, echipamente hidromecanice depășite, precum și mecanisme de acționare ne-automatizate. În cazul producerii unor incidente sau accidente ca urmare a manifestării unor fenomene naturale periculoase sau ca urmare a exploatării, populația expusă riscului este estimată la 550 000 de persoane. Menționăm faptul că șase structuri pentru care sunt necesare intervenții de urgență sunt identificate și în Raportul BM pentru sectorul de apă din România 2018, respectiv acumulările Siriu, jud. Buzău, Leșu, jud. Bihor, Poiana Uzului, jud. Bacău, Valea de Pești, jud. Hunedoara și Dridu, jud. Ialomița.

O mare parte din lucrările de îndiguire din România au fost promovate după inundațiile catastrofale înregistrate în anii 1970-1975, execuția acestora fiind realizată în perioada 1976 – 1989. Parametrii lucrărilor de îndiguire au fost stabiliți conform normativelor în vigoare la acea vreme, care prevedeau că localitățile rurale să fie apărate împotriva inundațiilor la debite maxime cu probabilități de depășire anuală de 5%, iar centrele urbane în funcție de categoria de importanță la probabilități de depășire de 1% sau 0,1%.

Prin aderarea la Comunitatea Europeană, România a transpus în legislația națională directivele europene privind apa, realizând astfel modificări și completări la Legea Apelor și promovând în anul 2010 prin HG nr. 846, Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung. Una din principalele ținte ale SNMRI prevede ca pe termen

lung, în 30 de ani, să fie redusă vulnerabilitatea socială a comunităților expuse la inundații prin revizuirea normelor de proiectare astfel încât zonele rurale să fie apărate la o probabilitate anuală de depășire de 1%, iar centrele urbane în funcție de gradul de dezvoltare la probabilități anuale de depășire anuală de 0,2%, respectiv 0,5%.

Având în vedere perioada mare de timp scursă de la data punerii în funcțiune, lucrările de îndiguire au suferit modificări structurale prin apariția în principal a tasărilor, care, coroborate cu efectele schimbărilor climatice ce pun în evidență mărirea frecvenței de apariție a debitelor mari, a condus la nerespectarea cerințelor de apărare împotriva inundațiilor, manifestată prin apariția de deversări și breșe în liniile de apărare împotriva inundațiilor.

Capacitate inadecvată de monitorizare și intervenție

Atât la nivel mondial, cât și în România, în ultimele decenii, s-au înregistrat fenomenele hidrologice extreme de tipul viiturilor lente, produse pe râurile cu bazine hidrografice medii și mari, precum și viituri rapide, caracteristice bazinelor mici, în general sub 200-300 km². Proiecțiile autorităților naționale responsabile (ANM, INHGA) arată în general o tendință de reducere a cantității medii de precipitații, o creștere a frecvenței de producere a fenomenelor meteorologice extreme - precipitații cu caracter torențial, iar din punct de vedere al regimului hidrologic, o reducere a debitelor medii. Deși în ultimii ani, în România, resursele de apă se situează sub media multianuală, s-au produs numeroase fenomene severe - viituri rapide și inundații semnificative chiar și în anii caracterizați ca fiind secetoși, ceea ce evidențiază o tendință de intensificare a fenomenelor extreme care au generat pagube materiale semnificative și, de multe ori, chiar pierderi de vieți omenești.

În urma analizelor efectuate la Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor (INHGA), în ceea ce privește debitele maxime, se poate concluziona că peste jumătate din teritoriul României va înregistra în perioada următoare (2021-2050) debite maxime cu probabilitatea de 1% mai mari decât în perioada 1971-2000. Statistica evenimentelor înregistrate în perioada de referință 2005-2020 arată faptul că din totalul de 3.228 de Unități Administrativ Teritoriale (UAT-uri) existente la nivel național cca 87% au fost afectate din care: 5 au fost afectate de peste 25 de ori, 29 de peste 20 de ori, 104 de peste 15 ori, 359 de peste 10 ori, 951 de peste 5 ori și 1373 cel puțin o dată.

În perioada 2005-2020, s-au înregistrat 2786 de evenimente care au afectat construcții hidrotehnice, 42% dintre acestea fiind înregistrate în ultimii 5 ani.

În aceste condiții, este necesară dotarea ANAR cu echipamente moderne de monitorizare a stării infrastructurii în vederea prevenirii situațiilor de urgență, care să faciliteze identificarea punctelor critice, precum și cu mijloace și utilaje performante, necesare pentru intervenția rapidă, inclusiv în zone greu accesibile, pentru punerea în siguranță în timpul desfășurării evenimentelor dar și post-eveniment. De asemenea, dotarea cu echipamente de digitalizare a informațiilor din domeniul gospodăririi apelor este extrem de importantă, dar și transferul de know how către personalul ANAR cu privire la folosirea unor tehnologii de măsurare adecvate.

Capacitate insuficientă de gestionare a patrimoniului

Până în prezent, mai puțin de 5% din patrimoniul administrat de către ANAR este intabulat. Acest fapt limitează și întârzie realizarea investițiilor necesare, noi sau de reabilitare a infrastructurii gestionate. O altă provocare este dată de mobilitatea în timp a cursurilor de apă care provoacă pierderi de proprietate, fapt pentru care reglementările legislative actuale impun restabilirea proprietății și refacerea procesului de intabulare, fără existența unui mecanism care să anticipeze astfel de situații, ținând cont de hidromorfologia albiilor în regim natural. Astfel, se impune delimitarea cel puțin provizorie a albiilor minore și a patrimoniului statului reprezentat de infrastructură existentă de gospodărire a apelor.

Mecanismul economic al ANAR

În conformitate cu Directiva Cadru Apă, mecanismul economic și financiar al ANAR trebuie să respecte principiul recuperării costurilor. Evaluarea recuperării costurilor este bazată pe tipul de resursă și utilizator, evaluarea centrelor de cost și alocarea costurilor pentru tipuri individuale de utilizator ținând cont și de atribuțiile ANAR stabilite prin legislația specifică. Actualul mecanism economic, reglementat prin Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare, nu asigură o corelare corespunzătoare între actualul sistem de venituri și costurile aferente fiecărei categorii de utilizatori (producătorii de energie, operatorii regionali de apă și canalizare, furnizorii de apă pentru irigații). În acest context, este necesară consolidarea semnificativă a analizelor economice și de impact, în corelare cu obiectivele de politică, pe baza unor criterii calitative ex-ante, în mod transparent și nediscriminatoriu, din care să rezulte un mecanism economic care să asigure o eficiență sporită a activității de administrare și modernizare a sistemului național de gospodărire a apelor.

Infrastructura meteorologică cu insuficientă acoperire națională

În ultimii ani, alternanța fenomenelor meteorologice extreme, evenimente hidrologice majore (furtuni, grindină, ploi abundente și inundații, chiar tornade) urmate de lungi perioade de secetă hidrologică și pedologică, tinde să devină caracteristica climatică principală, cu puternic impact asupra degradării solurilor și reducerea resurselor naturale. Având în vedere cele menționate mai sus, pe teritoriul României se înregistrează o creștere a frecvenței fenomenelor meteorologice extreme cu caracter local, precum și a intensității acestora.

România s-a numărat printre țările din UE cu cel mai mare număr de decese cauzate de inundații și cu cele mai multe locuințe deteriorate. Aproximativ 13% din suprafața țării reprezintă zone inundabile, foarte vulnerabile în condițiile unor episoade cu precipitații abundente ce pot determina inundații cu efecte catastrofale. Creșterea capacității de avertizare prin dezvoltarea infrastructurii rețelei de observații meteorologice va contribui astfel în mod evident la diminuarea riscului de pierderi de vieți omenești și de producerea unor pagube materiale însemnate la nivelul comunităților situate în zone cu vulnerabilitate mare. De asemenea, creșterea gradului de acuratețe al avertizărilor și prognozelor meteorologice va

determina și îmbunătățirea eficienței în sectoare de importanță strategică: apărare, intervenții de urgență, energetic, precum și în transporturi și în agricultură.

Având în vedere scenariile privind evoluția climei în următoarele decenii, se apreciază că fenomenele hidro-meteorologice extreme vor determina pierderi de aproximativ 8-10 % din PIB-ul pe cap de locuitor până la sfârșitul acestui secol.

Sistemul Meteorologic Integrat Național (SIMIN) include în prezent 164 de stații meteorologice, dintre care 66 efectuează și măsurători agrometeorologice. Astfel, în România, o stație meteorologică deservește în medie aproximativ 1450 km². De asemenea, distribuția stațiilor meteorologice nu este uniformă existând suprafețe mari ale teritoriului României în care nu sunt colectate date meteorologice (de ex. jud. Brăila).

În mod curent, observațiile sinoptice generale sunt reprezentative pentru o arie de până la 100 km în jurul stației meteorologice, dar pentru observații la scară mică sau locală, în care se manifestă fenomenele meteo periculoase, zona considerată are dimensiuni care pot coborî spre 10 km sau chiar mai puțin.

Deși prin POS Mediu 2007 – 2013 și prin POIM 2014 – 2020 s-au realizat sau sunt în pregătire investiții importante, care vor permite modernizarea și automatizarea unui număr de 162 dintre stațiile meteorologice existente, persistă problema acoperirii insuficiente a teritoriului național pentru îmbunătățirea capacității de atenționare / avertizare de tip nowcasting cu privire la fenomenelor meteorologice extreme cu caracter local.

b. Obiective

Având în vedere problematica prezentată mai sus, obiectivele sectoriale ale componentei sunt următoarele:

Sectorul de apă și apă uzată

- Creșterea gradului de acces al populației, în special din zonele rurale, la un serviciu public de apă și canalizare conform cu cerințele Directivelor europene și accesibil tuturor categoriilor sociale.

Infrastructura de gospodărire a apelor

- Creșterea gradului de siguranță a acumulărilor existente, precum și a capacității administrative și de intervenție a ANAR în situațiile de urgență, care afectează infrastructura de gospodărire a apelor

Infrastructura meteorologică

- Creșterea gradului de acuratețe a produselor meteorologice de atenționare / avertizare nowcasting în vederea reducerii numărului de decese și de răniri cauzate de fenomene meteorologice extreme.

2. Descrierea reformelor și investițiilor

Reformele:

R1. Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene

Îndeplinirea obiectivului de creștere a gradului de acces al populației, în special în zonele rurale, la serviciul public de apă și canalizare este condiționată de îmbunătățirea capacității operatorilor regionali, precum și de calitatea și eficiența colaborării dintre aceștia și autoritățile locale / asociațiile de dezvoltare intercomunitară (ADI), proprietarii infrastructurii de apă și canalizare.

În vederea asigurării unui cadru legislativ corespunzător acestui deziderat, se vor aduce modificări Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006, prin care se vor reglementa următoarele aspecte:

- Aprobarea strategiei tarifare a operatorului regional de apă și canalizare de către adunarea generală a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară (ADI), în baza mandatului special primit de la unitățile administrativ-teritoriale. Prin această modificare, timpul necesar pentru aprobarea strategiei tarifare se va reduce semnificativ, ceea ce va permite extinderea infrastructurii de servicii de gestionare a apelor și a apelor uzate. Astfel, operatorii regionali nu vor mai avea obligația de a obține hotărâri de aprobare a strategiei tarifare de la toate unitățile administrativ-teritoriale membre ale ADI, inclusiv de la cele nepreluate în aria de operare sau în care nu realizează investiții;
- Introducerea unei responsabilități noi în sarcina autorităților administrației publice locale de a ține evidența persoanelor fizice și juridice care nu evacuează apa uzată la rețeaua publică de canalizare și de a transmite, în luna martie a fiecărui an, lista cu aceste persoane către Garda Națională de Mediu;
- Introducerea obligației pentru utilizatori de a se racorda la sistemele publice de canalizare existente, dacă nu dețin un sistem individual de colectare și epurare corespunzător, care să asigure aceleași standarde de protecție a mediului ca și sistemele de canalizare centralizate;
- Permitea organizării, după caz, doar a serviciului de alimentare cu apă, cu condiția de asigurare a colectării apelor uzate prin alte sisteme individuale de colectare și epurare, care să asigure același nivel de protecție a mediului ca și sistemele centralizate de canalizare și epurare;

- Caracterul excepțional al sistemelor individuale adecvate în sensul în care aceste sisteme se adresează situațiilor în care sistemele centralizate nu sunt fezabile tehnico-economic;
- Interzicerea descărcării directe în mediu a apelor reziduale netratate din sistemele individuale adecvate;
- Criterii pentru autorizarea, construirea, înregistrarea / evidența, operarea și întreținerea sistemelor individuale adecvate.

Modificările legislative vizează autoritățile locale, ANRSC, operatorii de apă și canalizare, Garda Națională de Mediu, precum și populația beneficiară de serviciul public de apă și apă uzată din România.

Principalele acțiuni necesare pentru implementare sunt:

- Intrarea în vigoare până în Q4 2021 a modificărilor și completărilor cadrului legal, respectiv:
 - Modificarea *Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare*;
 - Definirea, la nivelul unor acte subsecvente, a cerințelor și standardelor pentru sistemele individuale de colectare și epurare, care să asigure același nivel de protecție a mediului ca și sistemele centralizate.
- Intrarea în vigoare până în Q1 2022 a legii de aprobare a Programului național *Prima conectare la apă și canalizare*, care va crea cadrul pentru sprijinirea familiilor și persoanelor singure cu venituri reduse (care au media veniturilor bănești nete lunare sub salariul minim brut pe țară garantat la plată pe membru de familie) pentru plata cheltuielilor necesare pentru branșarea / racordarea la sistemul de alimentare cu apă și de canalizare și, ulterior, pentru plata serviciului de alimentare cu apă și de canalizare prin ajutoare lunare.
Gospodăriile cu venituri mici vor fi identificate de autoritățile locale. Programul privind prima conectare va finanța apoi, prin intermediul Administrației Fondului pentru Mediu, lucrările de conectare contractate de autoritățile locale pentru familiile identificate.
- Semnarea acordurilor de implementare dintre Administrația Fondului pentru Mediu și autoritățile locale care participă la programul național *Prima conectare la apă și canalizare* se va finaliza până în Q4 2022.

Implementarea acestor acțiuni va fi realizată de către Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor (MMA) în colaborare cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației (MLPA), Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) și Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE).

În paralel, este planificată desfășurarea unei reforme mai complexe de consolidare a sectorului de apă și apă uzată din România prin adoptarea unui sistem de reglementare economică a serviciului public.

Pentru asigurarea conformării cu directivele UE dar și a creșterii calității serviciilor, a fost identificată nevoia unei schimbări majore în sistemul de reglementare al sectorului pentru a asigura continuitate pentru strategiile de tarificare și implicit pentru resursele financiare pentru operarea, întreținerea și dezvoltarea sistemelor publice de apă și apă uzată.

Astfel, în vederea asigurării unui cadru legislativ corespunzător unei reglementări economice a serviciilor este necesară reglementarea următoarelor aspecte:

- Autorizarea expresă a ANRSC de a reglementa economic serviciile de apă și de canalizare.
- Obligația operatorilor de apă de stabilire a strategiilor tarificare pe baza unor planuri de realizare a serviciului public în condiții de eficiență, pe o perioadă de 5 ani, și care să includă măsuri propuse de creștere a eficienței, plan de investiții atât din surse proprii, cât și din surse atrase, și strategia de tarificare.
- Implementarea principiului privind un nivel minim pentru indicii de suportabilitate prin stabilirea unui nivel de referință de 2,5%.

Implementarea acestor acțiuni va fi realizată de către Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor (MMAP) în colaborare cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației (MLPDA), Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) și Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE).

Beneficiarii acestei intervenții vor fi toți operatorii de apă și apă uzată din România și toate Unitățile Administrativ Teritoriale (UAT), care vor beneficia de un cadru de reglementare sustenabil pentru operarea și întreținerea infrastructurii, pentru stabilirea tarifelor și generare de fonduri pentru investiții, dar și utilizatorii serviciului public de apă și apă uzată din România, care vor beneficia de servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile.

Principalele acțiuni necesare pentru implementare:

- Modificarea cadrului legislativ (*Legea serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare*)
- Consolidarea capacității ANRSC pentru reglementarea economică a serviciilor prin asigurarea infrastructurii de colectare / procesare informații, dezvoltarea procedurilor interne pentru reglementarea economică a serviciilor și instruirea pentru personalul A.N.R.S.C. și cei ai operatorilor de servicii.
- Dezvoltarea platformei digitale pentru benchmarking reglementat în sectorul de apă și apă uzată.

- Dezvoltarea platformei digitale pentru reglementarea economică a serviciilor (strategii de tarificare prin planuri de realizare a serviciului public în condiții de eficiență).

Termenul estimat pentru operaționalizarea deplină a acestor măsuri este de 4 ani de la adoptarea modificării legislative.

În ceea ce privește legislația în materie de ajutor de stat, reformele nu vor afecta cadrul legal existent care permite îndeplinirea punctelor 211 și 212 pentru monopolul natural din Comunicarea Comisiei 2016/C 262/01 și a punctului 188 pentru monopolul legal din aceeași Comunicare. Infrastructura construită pentru serviciul public se va afla în continuare în proprietatea autorităților locale, iar operarea infrastructurii se va realiza exclusiv de către un operator regional de apă și canalizare, o companie constituită conform prevederilor Legii nr. 51/2006, deținută în proporție de 100% de către autorități locale și care are ca unic scop furnizarea de servicii de apă și canalizare într-o zonă geografică bine delimitată, la tarife aprobate de către ANRSC. Ținând cont de considerentele de mai sus, se poate aprecia că nu este afectată competiția.

Contribuția la Pilonul European al Drepturilor Sociale:

Reforma va contribui la realizarea principiilor Pilonului european al drepturilor sociale prin faptul că acțiunile întreprinse vor îmbunătăți accesul eficient la servicii esențiale de o calitate suficientă (principiul 20). Această reformă pleacă de la premisa precum că accesul la serviciile de utilități de bază, cum ar fi apă potabilă curată și de înaltă calitate și canalizare, este esențial pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă. În mod concert, prin acțiunile specifice acestei reforme se urmărește îmbunătățirea la nivel național al indicatorului referitor la costurile suplimentare pentru locuințe, așa cum este acesta definit în tabloul de bord social revizuit. Astfel prin intermediul măsurilor întreprinse în cadrul acestei reforme consumul de apă va putea fi monitorizat și va putea deveni mai eficient din punctul de vedere al costurilor, în conformitate cu obiectivele Uniunii Europene în materie de climă. De asemenea, în timp, efectele reformei vor viza îmbunătățirea condițiilor de viață și a mediului de locuire interior de calitate, precum și la îmbunătățirea igienei, sănătății și bunăstării la nivelul comunităților/gospodăriilor beneficiare.

R2. Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor, precum și a implementării corespunzătoare a Directivei-cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile (Alocare: 2,5 mil. Euro)

În vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor precum și a implementării corespunzătoare a Directivei 2000/60/CE (Directivei Cadru privind Apa) și a Directivei 2007/60/CE (Directiva privind inundații), la nivelul ANAR trebuie asigurat un management cât mai eficient al costurilor. Astfel, este necesară reglementarea unui nou mecanism economic care să permită ANAR să răspundă în mod optim nevoilor consumatorilor inclusiv prin îmbunătățirea conexiunii dintre atribuții și structura de personal.

Reglementarea unui nou mecanism economic va fi realizată în două etape:

- Demararea studiilor necesare pentru cele 11 bazine hidrografice din România, pentru definirea și operaționalizarea unui nou mecanism economic până în Q2 2022, respectiv demararea:
 - Evaluării importanței economice a activității de gestionare și utilizare durabilă a apei;
 - Evaluării tendințelor privind evoluția necesarului de apă și a volumelor de apă prelevate la nivelul bazinului/spațiului hidrografic, precum și a indicatorilor macroeconomici pe termen mediu și lung;
 - Stabilirii mecanismului optim de recuperare a costurilor pentru furnizarea apei de către ANAR, cu respectarea cerinței de asigurare a debitului ecologic.
- Pe baza acestor studii, se va asigura intrarea în vigoare a noului mecanism economic al ANAR prin modificarea Legii Apelor nr. 107 / 1996 până în Q3 2024.
- Noul mecanism economic va răspunde nevoii de a avea o corelare îmbunătățită între actualul de sistem de venituri al ANAR și costurile specifice fiecărei categorii de utilizatori ai resursei de apă în vederea unei eficiențe sporite a activității de administrare și modernizare a sistemului național de gospodărire a apelor.

Măsura de mai sus vizează și va fi realizată în consultare cu Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor, Administrația Națională Apele Române, Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură, producătorii de energie, operatorii regionali de apă și canalizare, furnizorii de apă pentru irigații și alte părți interesate.

În vederea încadrării în perioada de implementare a PNRR, pentru realizarea acestei reforme complexe, este necesară colaborarea cu o instituție financiară internațională care va asigura accesul rapid și eficient la expertiza tehnică necesară pentru configurarea noului mecanism economic.

Ajutor de stat:

ANAR derulează activități economice în condiții de monopol natural. Conform art. 4 din Legea Apelor 107 / 1996, resursele de apă, de suprafață și subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Din perspectiva ajutorului de stat, măsura de reformă nu afectează rolul și responsabilitățile ANAR în ceea ce privește administrarea infrastructurii publice strategice de gospodărire a apelor.

În urma implementării măsurii de reformă ANAR va asigura în continuare în mod transparent accesul la utilizarea resurselor de apă naționale gestionate în conformitate cu prevederile legale naționale și cu Directiva Cadru privind Apa.

Contribuția la Pilonul european al drepturilor sociale:

Din perspectiva principiului 20 al Pilonului european al drepturilor sociale, măsurile întreprinse în cadrul acestei reforme vor contribui la îmbunătățirea monitorizării consumului de apă. În consecință, serviciile vor deveni mai eficiente din punctul de vedere al costurilor, în conformitate cu obiectivele UE privind asigurarea accesului echitabil la serviciile esențiale, precum și la obiectivele UE în materie de climă și protecție a mediului.

Investiții:

Sectorul de apă și apă uzată

II. Extinderea sistemelor de apă și canalizare în aglomerări mai mari de 2 000 de locuitori echivalenți (l.e), prioritizate prin Planul accelerat de conformare cu Directivele europene (Alocare 600 mil. euro)

Măsura vizează lucrări de construcții necesare pentru extinderea rețelelor de apă și canalizare în localități cuprinse în aglomerările mai mari de 2000 de locuitori echivalenți (l.e), prioritizate prin Planul de accelerare a conformării cu Directivele europene.

Alocarea va fi direcționată prioritar către aglomerările care au sau care vor avea până la 31.12.2023 stații de epurare a apelor uzate finanțate prin alte surse (în principal POIM 2014 – 2020) și în care extinderea rețelelor existente va permite atingerea unui grad de conectare cât mai ridicat până în Q 2 2026.

Ca urmare a investiției, un total de 1 600 km de rețele de distribuție a apei și cel puțin 2 500 km de rețele de canalizare în total vor fi construite și operaționalizate în aglomerări cu peste 2 000 de locuitori echivalenți (l.e), prioritizate prin Planul accelerat de conformare cu directivele europene și în conformitate cu modificările aduse Legii nr. 241/2006 adoptate în cadrul R1., până în Q2 2026.

Lista indicativă a aglomerărilor care pot face obiectul acestor investiții pentru extinderile de rețele de apă și canalizare este prezentată în Anexa 1, iar accesul la finanțare se va face în funcție de nivelul de maturitate al proiectelor de investiții și în limita alocării disponibile.

Extinderile de rețele de apă și canalizare propuse vor fi implementate cu respectarea Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice care asigură conformitatea cu Directiva Cadru Apă (DCA) transpusă în legislația națională prin Legea Apelor (Legea 107/1996 cu modificările și completările ulterioare). Lucrările nu vor deteriora starea / potențialul ecologic a / al corpurilor de apă și nu vor împiedica îmbunătățirea potențialului ecologic, cu luarea în considerare a

efectelor schimbărilor climatice. De asemenea, lucrările nu vor afecta negativ într-o măsură semnificativă speciile și habitatele direct dependente de apă.

Complementaritate:

PNRR se diferențiază în mod semnificativ de POIM 2014 - 2020 și de Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) 2021 - 2027 prin faptul că planul nu propune construirea de stații de tratare a apei potabile (STAP) sau a apelor uzate (SEAU). Astfel, POIM și PODD vizează dezvoltarea infrastructurii primare (aducțiuni, capacități de tratare / epurare) în timp ce PNRR va completa investițiile finanțate din fondurile de coeziune prin extinderea distribuției de apă și a rețelelor de canalizare în localități pentru reducerea deficitului de conectare.

În vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a aceluiași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia protocoale cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale și Direcția Generală pentru Dezvoltare Rurală) pentru Planul Național Strategic (PNS) 2021 - 2027 și cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocoalele vor intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și vor asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Investițiile vor fi implementate de către autoritățile publice locale în parteneriat cu operatorii sistemelor existente.

Grupul țintă al investiției vor fi locuitorii din aglomerările urbane de peste 2.000 l.e. prioritizate conform celor de mai sus.

Ajutor de stat:

Beneficiarii de finanțare vor fi autoritățile locale / operatorii de servicii publice de apă și canalizare, iar infrastructura construită se va afla în proprietatea autorităților locale. Operarea infrastructurii se va realiza exclusiv de către un operator regional de apă și canalizare, o companie constituită conform prevederilor Legii nr. 51/2006, deținută în proporție de 100% de către autorități locale și care are ca unic scop furnizarea de servicii de apă și canalizare într-o zonă geografică bine delimitată, la tarife aprobate de către Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice.

Investițiile pentru dezvoltarea serviciului public de apă și canalizare nu conduc la favorizarea unor activități / sectoare economice. Potrivit legislației în vigoare (Legea nr. 51/2006), serviciul

public de apă și canalizare se realizează cu respectarea cerințelor fundamentale privind universalitatea și accesibilitatea egală și nediscriminatorie la serviciul public.

Existența ajutorului:

a. În etapa de construcție

Ajutorul de stat poate fi exclus în această etapă având în vedere faptul că infrastructura finanțată se va afla în proprietatea autorităților locale fiind îndeplinite punctele 211 și 212 pentru monopolul natural din Comunicarea Comisiei 2016/C 262/01, respectiv faptul că infrastructura nu se confruntă cu o concurență directă, finanțarea privată este nesemnificativă în sector și infrastructura nu este concepută pentru a favoriza în mod selectiv o întreprindere sau un sector anume, ci oferă servicii / beneficii pentru societate în general. De asemenea, finanțarea PNRR nu va fi folosită pentru subvenționarea încrucișată sau indirectă a altor activități economice, inclusiv exploatarea infrastructurii.

Furnizorii de lucrări de execuție /servicii de / echipamente vor fi selectați printr-o procedură deschisă, competitivă, transparentă și non-discriminatorie în conformitate cu legislația națională și europeană, astfel încât ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

b. În etapa de operare

În această etapă ajutorul de stat poate fi exclus deoarece operarea va fi realizată de către un operator regional de apă și canalizare care deține un monopol legal pentru servicii de apă și canalizare în conformitate cu cerințele din Comunicarea Comisiei 2016/C 262/01, punctul 188. Operatorul regional nu are competiție pe piața serviciilor de apă și canalizare pe teritoriul acționarilor săi și nu este activ în alte piețe în afara ariei sale de operare.

c. Contractorii externi

Furnizorii de servicii de lucrări / echipamente vor fi selectați printr-o procedură deschisă, competitivă, transparentă și non-discriminatorie în conformitate cu legislația națională și europeană, astfel încât ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

d. Utilizatorul final

Infrastructura construită va fi accesibilă tuturor utilizatorilor potențiali în mod nediscriminatoriu la același tarif unitar în aria de operare. Nivelul tarifului la consumatorul final, care acoperă costurile operaționale, de mentenanță și înlocuire) este propus de operatorul regional spre aprobarea autorităților locale și a autorității naționale de reglementare. Prin urmare, ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

Contribuția la Pilonul European al Drepturilor Sociale:

Investiția contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului European al Drepturilor Sociale prin faptul că se va asigura accesul la serviciile de utilități de bază, cum ar fi apă potabilă curată și de înaltă calitate și salubritate/canalizare. În urma acestei investiții vor scădea costurile suplimentare pentru locuințe, se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul localităților beneficiare se vor îmbunătăți considerabil.

De asemenea această investiție va avea un impact semnificativ asupra femeilor din localitățile beneficiare (a se vedea principiul 2 al Pilonului). În corespundere cu ținta 6.2 din Strategia de Dezvoltare Durabilă 2030, această investiție pleacă de la premisa faptului că aproximativ 30% din populația rezidentă a României nu beneficiază de servicii de apă curentă, iar 45% nu este racordată la sisteme de canalizare. Din punct de vedere social, femeile sunt cele mai afectate de lipsa acestor servicii prin faptul că alocă mult mai mult timp pentru asigurarea accesului la apă în vederea efectuării muncii domestice și de îngrijire (aproximativ 75% din munca domestică și de îngrijire este realizată de către femei). Astfel, ca efect, timpul economisit din activitățile de asigurare a apei necesare activităților domestice și de îngrijire va putea fi alocat altor nevoi, inclusiv celor specifice ocupării, educației/formării profesionale sau de relaxare. Prin urmare, din perspectiva de gen această investiție va avea un impact social pozitiv mare asupra femeilor.

I2. Colectarea apelor uzate în aglomerări mai mici de 2 000 de locuitori echivalenți, care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și / sau afectează arii naturale protejate (Alocare 200 mil. euro)

Măsura vizează aglomerările mai mici de 2000 de l.e., iar alocarea de 200 mil. euro va fi direcționată prioritar către aglomerările care afectează semnificativ starea corpurilor de apă și / sau starea de conservare a unor arii naturale protejate.

Ca urmare a investiției, un total de cel puțin 12 900 de sisteme individuale sau alte sisteme corespunzătoare și cel puțin 400 km de rețele de canalizare în total vor fi construite și operaționalizate în aglomerările mai mici de 2 000 de locuitori echivalenți, până în Q2 2026.

Soluțiile tehnice de canalizare fezabile vor fi stabilite la nivel de proiect și pot fi sisteme individuale de colectare și epurare, care să asigure același nivel de protecție a mediului ca și sistemele centralizate, sisteme publice inteligente (fose comune) pentru procesarea apelor uzate urbane sau, în situații excepționale și temeinic justificate, prin colectarea în sistem centralizat și epurarea în stații existente. Nu se va finanța construirea de stații de epurare.

Investițiile vor fi realizate cu respectarea prevederilor legislative, parte integrantă a reformei sectoriale (a se vedea R1. de mai sus), prin care se vor stabili:

- Caracterul excepțional al sistemelor individuale adecvate în sensul în care aceste sisteme se adresează situațiilor în care sistemele centralizate nu sunt fezabile tehnico-economic;

- Interzicerea descărcării directe în mediu a apelor reziduale netratate din sistemele individuale adecvate;
- Criterii pentru autorizarea, construirea, înregistrarea / evidența, operarea și întreținerea sistemelor individuale adecvate.

Investițiile în sistemele individuale sau alte sisteme adecvate (comune) construite pentru preluarea încărcării din aglomerările sub 2000 de l.e. care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și / sau afectează arii naturale protejate vor fi demarate ulterior aprobării modificărilor legislative privind sistemele individuale adecvate și a intrării în vigoare a actului normativ prin care este aprobat *Programul național prima conectare la rețelele de apă și canalizare*.

În situația puțin probabilă în care localitatea ce constituie o aglomerare sub 2000 de l.e., care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și / sau afectează arii naturale protejate, nu este alimentată cu apă potabilă, alimentarea acesteia se poate propune spre finanțare în condițiile în care sursa de apă se află pe raza localității respective sau în imediata apropiere. De asemenea, sursa de apă poate fi și o aducțiune existentă de apă potabilă / brută. Nu se va finanța construirea de stații de tratare.

Lista indicativă a aglomerărilor sub 2000 de l.e care pot face obiectul acestor investiții este cuprinsă în *Planul național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă pe teritoriul României*, iar accesul la finanțare se va face în funcție de nivelul de maturitate al proiectelor de investiții și în limita alocării disponibile.

Rețelele de canalizare / sistemele individuale adecvate propuse vor fi implementate cu respectarea Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice care asigură conformitatea cu Directiva Cadru Apă (DCA) transpusă în legislația națională prin Legea Apelor (Legea 107/1996 cu modificările și completările ulterioare). Lucrările nu vor deteriora starea / potențialul ecologic a / al corpurilor de apă și nu vor împiedica îmbunătățirea potențialului ecologic cu luarea în considerare a efectelor schimbărilor climatice. De asemenea, lucrările nu vor afecta negativ într-o măsură semnificativă speciile și habitatele direct dependente de apă.

Investițiile vor fi implementate de către autoritățile publice locale în parteneriat cu operatorii sistemelor existente.

Grupul țintă al investiției va fi locuitorii din aglomerările urbane sub 2.000 l.e. prioritizate conform celor de mai sus.

Complementaritate:

POIM 2014 – 2020 a finanțat doar în situații cu totul excepționale rețele de canalizare în aglomerări sub 2000 de l.e., această abordare urmând a fi menținută și în cadrul PODD 2021 – 2027. Deși riscul de suprapunere cu POIM 2014 - 2020 și PODD 2021 - 2027 este extrem de

redus, în vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a acelorași costuri din mai multe surse de finanțare, se menține același mecanism ca în cazul investiției I.1. Astfel, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia protocoale cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale și Direcția Generală pentru Dezvoltare Rurală) pentru PNS 2021 - 2027 și cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocoalele vor intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și vor asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutor de stat:

Beneficiarii de finanțare vor fi autorități locale, iar infrastructura construită se va afla în proprietatea acestora. Operarea infrastructurii se va realiza exclusiv de către un operator regional de apă și canalizare, o companie constituită conform prevederilor Legii nr. 51/2006, deținută în proporție de 100% de către autorități locale și care are ca unic scop furnizarea de servicii de apă și canalizare într-o zonă geografică bine delimitată, la tarife aprobate de către ANRSC.

Investițiile pentru dezvoltarea serviciului public de apă și canalizare nu conduc la favorizarea unor activități / sectoare economice. Potrivit legislației în vigoare (Legea nr. 51/2006), serviciul public de apă și canalizare se realizează cu respectarea cerințelor fundamentale privind universalitatea și accesibilitatea egală și nediscriminatorie la serviciul public.

Existența ajutorului

a. În etapa de construcție

Ajutorul de stat poate fi exclus în această etapă având în vedere faptul că infrastructura finanțată se va afla în proprietatea autorităților locale fiind îndeplinite punctele 211 și 212 pentru monopolul natural din Comunicarea Comisiei 2016/C 262/01, respectiv faptul că infrastructura nu se confruntă cu o concurență directă, finanțarea privată este nesemnificativă în sector și infrastructura nu este concepută pentru a favoriza în mod selectiv o întreprindere sau un sector anume, ci oferă servicii / beneficii pentru societate în general. De asemenea, finanțarea PNRR nu va fi folosită pentru subvenționarea încrucișată sau indirectă a altor activități economice, inclusiv exploatarea infrastructurii.

Furnizorii de lucrări de execuție /servicii de / echipamente vor fi selectați printr-o procedură deschisă, competitivă, transparentă și non-discriminatorie în conformitate cu legislația națională și europeană, astfel încât ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

b. În etapa de operare

În această etapă ajutorul de stat poate fi exclus deoarece operarea va fi realizată de către un operator regional de apă și canalizare care deține un monopol legal pentru servicii de apă și canalizare în conformitate cu cerințele din Comunicarea Comisiei 2016/C 262/01, punctul 188. Operatorul regional nu are competiție pe piața serviciilor de apă și canalizare pe teritoriul acționarilor săi și nu este activ în alte piețe în afara ariei sale de operare.

c. Contractorii externi

Furnizorii de servicii de lucrări / echipamente vor fi selectați printr-o procedură deschisă, competitivă, transparentă și non-discriminatorie în conformitate cu legislația națională și europeană, astfel încât ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

d. Utilizatorul final

Infrastructura construită va fi accesibilă tuturor utilizatorilor potențiali în mod nediscriminatoriu la același tarif unitar în aria de operare. Nivelul tarifului la consumatorul final, care acoperă costurile operaționale, de mentenanță și înlocuire) este propus de operatorul regional spre aprobarea autorităților locale și a autorității naționale de reglementare. Prin urmare, ajutorul de stat poate fi exclus la acest nivel.

Contribuția la Pilonul european al drepturilor sociale:

Investiția contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului european al drepturilor sociale prin faptul că asigură acces la servicii de salubritate/canalizare de bună calitate, în calitatea acestora de servicii esențiale. În urma acestei investiții vor scădea costurile suplimentare pentru locuințe, se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul comunităților/gospodăriilor beneficiare se vor îmbunătăți semnificativ.

De asemenea această investiție va avea un impact semnificativ asupra femeilor din comunitățile/gospodăriile beneficiare (a se vedea principiul 2 al Pilonului). În corespundere cu ținta 6.2 din Strategia de Dezvoltare Durabilă 2030, această investiție pleacă de la premisa faptului că aproximativ 45% din populația rezidentă a României nu este racordată la sisteme de canalizare. Prin urmare, din perspectiva de gen această investiție va avea un impact social pozitiv mare asupra femeilor.

13. Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente (Alocare: 168 mil. Euro)

Măsura vizează sprijinirea familiilor și persoanelor singure cu venituri reduse (care au media veniturilor bănești nete lunare sub salariul minim brut pe țară garantat la plată pe membru de familie) pentru plata cheltuielilor de branșare/racordare la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Investiția va fi gestionată de către AFM printr-un program de lucrări de branșare / racordare a gospodăriilor vulnerabile la rețelele existente. Programul investițional de 168 mil. euro va fi implementat de autoritățile locale prin operatorii publici de apă și canalizare care administrează sistemele edilitare vizate.

Ca urmare a investiției, cel puțin 88.400 de gospodării suplimentare vor fi conectate la apă și canalizare prin intermediul programului național „Prima conectare la apă și canalizare”, adoptat în cadrul R1., până în Q2 2026.

Programul va finanța costurilor suportate și justificate conform prevederilor legale de către autoritățile contractante fără depășirea nivelului de 2000 de euro / gospodărie conectată.

Mecanismul de implementare a acestei măsuri de investiții va fi detaliat într-un act normativ de adoptare a Programului național *Prima conectare la apă și canalizare*.

Complementaritate:

Acest tip de intervenție nu a fost promovat în cadrul POIM 2014 – 2020 și nu va fi propus în cadrul POC 2021 – 2027. Prin urmare, în prezent, nu este identificată o altă sursă de finanțare care să necesite verificarea complementarității / evitării dublei finanțări.

Ajutor de stat:

Grupul țintă al finanțării sunt familii și persoane singure cu venituri reduse iar finanțarea este exclusiv în scopul plății cheltuielilor de branșare/racordare la sistemul public de alimentare cu apă și canalizare aflat în proprietatea autorităților locale și exploatat de către operatorii regionali care îndeplinesc condițiile de monopol natural și legal. Nefiind afectată competiția, măsura de investiții nu implică elemente de ajutor de stat.

Contribuția la Pilonul european al drepturilor sociale:

Investiția contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului european al drepturilor sociale prin faptul că pentru persoanele aflate într-o situație dificilă sprijinul necesar accesului la serviciile de utilități de bază, cum ar fi apă potabilă curată și de înaltă calitate și salubritate/canalizare. În urma acestei investiții vor scădea costurile suplimentare pentru

locuințe, se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul comunităților/gospodăriilor beneficiare se vor îmbunătăți semnificativ. De asemenea, în urma acestei investiții se va îmbunătăți valorile indicatorului privind rata deprivării materiale și sociale severe în cazul gospodăriilor beneficiare.

Investiția va avea un impact semnificativ asupra femeilor din gospodăriile beneficiare (a se vedea principiul 2). Indicatorii statistici relevanți, relevă faptul că femeile sunt mult mai expuse deprivării materiale din punct de vedere al calității necorespunzătoare a condițiilor de locuit. Plecând de la faptul că aproximativ 75% din munca domestică și de îngrijire este realizată de către femei, analizele sociologice demonstrează faptul că femeile resimt realitatea generată de condițiile precare de viață mult mai acut decât bărbații. Prin urmare, din perspectiva de gen această investiție va avea un impact social pozitiv mare asupra femeilor.

Infrastructura de gospodărire a apelor

I4. Adaptarea la schimbările climatice prin automatizarea și digitalizarea echipamentelor de evacuare și stocare a apei la acumulări existente pentru asigurarea debitului ecologic și creșterea siguranței alimentării cu apă a populației și reducerea riscului la inundații

Măsura vizează următoarele lucrări de intervenție la infrastructura existentă:

I4.1 Reabilitarea liniilor de apărare existente în conformitate cu Directiva privind Inundațiile și cu Strategia Națională pentru Managementul Riscului la Inundații (Alocare: 105 mil. Euro)

Se vor avea în vedere zonele în care s-au produs cele mai multe deversări și breșe în liniile de apărare împotriva inundațiilor în ultimii 7 ani, corelat și cu daunele economice medii anuale produse de evenimentele hidrologice adverse. Lucrările vor fi prioritizate pe baza planurilor de prevenire și protecție și diminuarea efectelor inundațiilor și vor consta în umpluturi din materiale locale extrase din zonele dig-mal urmate de acoperirea cu un strat vegetal înierbat. Aceste intervenții abordează riscurile de inundații analizate în Planurile de Gestionare a Bazinului Hidrografic și în Planurile de Gestionare a riscurilor de inundații, care sunt în prezent în curs de actualizare, conform cerințelor Directivei-cadru privind apa și ale Directivei privind inundațiile. Aceste strategii vor identifica, de asemenea, măsuri complementare pentru a asigura sustenabilitatea investițiilor, pentru reducerea riscurilor de inundații.

Investiția include și o dimensiune importantă digitală prin instalarea unui sistem de fibră optică în vederea efectuării unor măsurători dinamice și statice. Sistemul va măsura nivelul de deformare, temperatura, presiunea de înclinare în corpul liniei de apărare / digului. Prin urmare, sistemul cu fibră optică este o componentă esențială care permite prevenirea inundațiilor prin detectarea timpurie a potențialelor breșe.

Ca urmare a acestei subinvestiții, un total de cel puțin 510 km de linii de apărare împotriva inundațiilor vor fi reabilitate în conformitate cu Directiva privind inundațiile și cu Strategia Națională pentru Managementul Riscului la Inundații, până în Q1 2026.

I4.2 Reabilitarea acumulărilor existente care necesită intervenții de urgență pentru exploatarea în condiții de siguranță (Alocare: 281,5 mil. Euro)

Programul de reabilitare a acumulărilor are obiectivul de asigurare a funcționării în siguranță a barajelor și de reducere a riscului de inundații în vederea protejării persoanelor, infrastructurii și obiectivelor socio-economice localizate în zonele de risc, precum și obiectivul de protejare a mediului și biodiversității prin măsuri ecologice relevante, în special cele privind migrația peștilor, și prin măsuri pentru asigurarea debitului ecologic.

Programul include următoarele tipuri de lucrări:

- lucrări de refacere a structurilor deteriorate ale barajelor și a sistemelor de etanșare și drenaj;
- instalarea de mecanisme hidromecanice automatizate și digitalizate, precum și reabilitarea / modernizarea echipamentelor electrice;
- lucrări de reabilitare a unor acumulări nepermanente sau crearea unor acumulări nepermanente noi (poldere) folosindu-se liniile de apărare existente;
- instalarea de stații de măsurare a nivelurilor cursurilor de apă în secțiunile podurilor care vor conține cel puțin 2 senzori de tip radar și camere de luat vederi pentru monitorizarea blocajelor potențiale cu plutitori și a efectelor ghețurilor;
- măsuri de asigurare a migrației peștilor în aval și în amonte (structuri de ghidare a peștilor, pasaje de ultimă generație și pe deplin funcționale pentru pești, măsuri de oprire sau de reducere la minimum, pe durata migrației sau a depunerii icrelor, a funcționării și a deversărilor), în funcție de ecosistemele prezente în mod natural în corpurile de apă;
- măsuri de asigurare a unui debit ecologic minim (inclusiv atenuarea variațiilor rapide, pe termen scurt, ale debitului sau ale operațiunilor cu debite pulsatorii) și a unui debit minim al sedimentelor;
- lucrări pentru prevenirea eutrofizării lacurilor de acumulare (sisteme de aerare, insule pentru protecția biodiversității, etc), și alte măsuri, după caz, de protejare sau îmbunătățire a habitatelor.

Programul va fi implementat cu respectarea următoarelor cerințe:

- Conformitatea cu prevederile Strategiei naționale de management al riscului la inundații pe termen mediu și lung, precum și cu prevederile Planului de Management al Riscului la Inundații aplicabil (în funcție de Administrația Bazinală Responsabilă) care asigură conformitatea cu Directiva Inundații (2007/60/EC);
- Conformitatea cu prevederile Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice care asigură conformitatea cu Directiva Cadru privind Apa (DCA) transpusă în legislația națională prin Legea Apelor (Legea 107/1996 cu modificările și completările ulterioare);

- Lucrările nu vor deteriora starea / potențialul ecologic a / al corpurilor de apă și nu vor împiedica îmbunătățirea potențialului ecologic cu luarea în considerare a efectelor schimbărilor climatice. În cazul în care se captează apă, autoritatea competentă va acorda o autorizație relevantă în care va specifica condițiile pentru evitarea deteriorării și pentru asigurarea prezervării stării ecologice bune a corpurilor de apă afectate, în conformitate cu cerințele prevăzute în Directiva-cadru privind apa și dovedite prin cele mai recente date justificative relevante. Se evită captarea apei în cazul în care corpurile de apă în cauză (de suprafață sau subterane) vor avea sau se preconizează că vor avea (în contextul intensificării schimbărilor climatice) o stare mai proastă decât starea bună sau potențial bună.
- În cadrul analizei de opțiuni la nivel de proiect, pentru opțiunea selectată, se va demonstra că au fost luate în considerare opțiuni alternative care sunt superioare din punct de vedere al protecției mediului, precum și impactul cumulat cu alte proiecte din bazinul hidrografic;
- Lucrările de reabilitare nu vor crește capacitatea de stocare a rezervoarelor, adaptarea la riscurile de inundații viitoare și la efectele potențiale ale schimbărilor climatice fiind realizată prin asigurarea condițiilor structurale și tehnice pentru utilizarea eficientă a volumului de atenuare existent;
- Lucrările nu vor afecta negativ într-o măsură semnificativă speciile și habitatele direct dependente de apă;
- Impactul potențial al proiectului asupra mediului, inclusiv al lucrărilor localizate în vecinătatea sau în siturile Natura 2000, este evaluat în conformitate cu prevederile Directivelor EIA, Directivei Habitare și Directivei Păsări, fiind urmărit în special potențialul impact al proiectului asupra obiectivelor specifice / măsurilor minime de conservare stabilite pentru speciile și habitatele pentru care au fost desemnate siturile, precum și evaluarea impactului cumulat (între investițiile propuse, existente sau reglementate) asupra factorilor de mediu, inclusiv la nivelul siturilor Natura 2000;
- Asigurarea conectivității longitudinale (scări de pești, by-pass-uri), asigurarea debitelor ecologice pe cursurile de râu, precum și prevenirea eutrofizării lacurilor de acumulare.
- Procedura de evaluare a impactului asupra mediului este parte integrantă din procedura de emiteră a aprobării de dezvoltare și este realizată în conformitate cu Legea 292 / 2018, cu modificările și completările ulterioare, care transpune în legislația națională Directiva EIA revizuită și cu Legea 50 / 1991 republicată și completată privind emiterea aprobării de dezvoltare. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului integrează, după caz, evaluarea adecvată asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, precum și procedura de emiteră a avizului de gospodărire a apelor care include evaluarea impactului asupra corpurilor de apă conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, care transpune în legislația națională Directiva Cadru privind Apa. Integrarea în proiectele de investiții a condițiilor și măsurilor din actele de mediu este obligatorie pentru obținerea autorizației de construire iar verificarea implementării măsurilor de prevenire și reducere atât în timpul lucrărilor de execuție cât și în perioada de funcționare este realizată de către Garda Națională de Mediu.

Investiția va fi realizată în două etape principale:

- Adoptarea documentațiilor tehnico – economice elaborate în conformitate cu cerințele specifice de mai sus până în Q2 2023.

Sub rezerva rezultatelor studiilor de fezabilitate pentru 30 baraje, conceptele de proiect pentru reabilitarea a 20 de baraje existente, pentru care nu există alternative fezabile de reducere a riscului de inundații, vor fi adoptate prin hotărâre de guvern/ordin ministerial după caz (în funcție de amploarea investiției).

Studiile de fezabilitate includ, în special, o evaluare și o comparație a beneficiilor și a impacturilor alternativelor la renovarea barajelor, pentru a preveni riscurile de inundații, inclusiv eventuala eliminare a barajelor și înlocuirea lor cu soluții bazate pe natură.

Orice măsură identificată în cadrul evaluării impactului asupra mediului, al evaluării în temeiul Directivei 2000/60/CE (Directiva-cadru privind apa) și al evaluării corespunzătoare în temeiul Directivei 92/43/CEE (Directiva privind habitatele) ca fiind necesară pentru a asigura conformitatea cu Orientările tehnice privind aplicarea principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative” (2021/C58/01) va fi integrată în conceptul de proiect și va fi respectată cu strictețe în etapele de construcție, modernizare, exploatare și dezafectare a infrastructurii, inclusiv prin implementarea măsurilor de atenuare necesare.

- Realizarea lucrărilor cu respectarea tuturor condițiilor prin care se asigură compatibilitatea acestor investiții cu principiul *de a nu se afecta semnificativ mediul* până în Q1 2026.

Ca urmare a acestei investiții, 20 de baraje existente, cu privire la care studiile de fezabilitate revizuite au concluzionat că nu există alternative fezabile pentru reducerea riscurilor de inundații, vor fi reabilite în conformitate cu cerințele prevăzute anterior și respectând pe deplin rezultatele și condițiile stabilite în evaluarea cuprinzătoare și cumulativă a impactului asupra mediului care va fi finalizată în conformitate cu Directiva 2011/92/UE (Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului), precum și evaluările relevante în contextul Directivei 2000/60/CE (Directiva-cadru privind apa) și evaluarea corespunzătoare în temeiul Directivei 92/43/CEE (Directiva privind habitatele), inclusiv implementarea măsurilor de atenuare necesare.

Pentru barajele în cazul cărora eliminarea și înlocuirea cu soluții bazate pe natură au fost identificate ca fiind cea mai bună opțiune, pe baza rezultatelor studiilor de fezabilitate, se vor finaliza studii suplimentare pentru a evalua opțiunile de dezmembrare. Se va atinge starea ecologică bună/potențialul ecologic bun al corpurilor de apă relevante în conformitate cu cerințele Directivei-cadru privind apa, se va demonstra atingerea acesteia/acestui pe baza celor mai recente date justificative relevante și se va evita orice deteriorare.

Obiectivele de investiții vor fi selectate în baza prioritizării realizate prin aplicarea metodologiei de prioritizare din punct de vedere al exploataării în siguranță a acestora.

Proiectele vor fi selectate la finanțare în funcție de rezultatele studiilor de fezabilitate și vor fi reabilitate doar acele infrastructuri pentru care nu sunt fezabile intervenții alternative de reducere a riscului la inundații. Studiile de fezabilitate vor include o evaluare și o analiză comparativă a beneficiilor și impactului alternativelor fezabile la soluția de reabilitare a barajelor, inclusiv posibila îndepărtare a barajului și înlocuirea acestuia cu o soluție bazată pe natură.

Sunt vizate acumulări existente care necesită intervenție în regim urgență, fiind considerate critice din punct de vedere atât al funcționării în siguranță cât și al asigurării folosințelor dintre care menționăm: Acumularea Leșu județul Bihor, Acumularea Valea de Pești județul Hunedoara, Acumularea Siriu, județul Buzău, Acumularea Dridu, județul Ialomița, Acumularea Surduc, jud. Timiș, Nodul Hidrotehnic Sânmartinul Maghiar, jud. Timiș, Acumularea Halcenii, județul Iași, Acumularea Cazanesti, județul Vaslui, Acumularea Cuibul Vulturilor, jud. Vaslui, Acumularea Solești, pe raul Vasluiet, județul Vaslui, Acumularea Parcovaci pe raul Bahlui, județul Iași, Nodul Hidrotehnic Stanca-Costești, Acumularea Poiana Uzului, jud. Bacău, Acumularea Solca, jud. Suceava, Acumularea Trotus, mun. Onesti, jud. Bacău, Acumularea Budeasa, județul Argeș, Acumularea Cuceu județul Salaj, Acumularea Gilau, jud. Cluj, Acumularea Bunget I, județul Dâmbovița, Acumularea Golești, județul Argeș, Lacul Morii și nodurile hidrotehnice din aval, mun. București, județul Dâmbovița, Acumularea Adunati, județul Dâmbovița, Acumularea Ilfoveni, județul Dâmbovița, Acumularea Udrești, județul Dâmbovița, Acumularea Buftea, jud. Ilfov, Acumularea Maracineni, jud. Argeș, Polderul Moftin, jud. Satu Mare, Polderul Supur, jud. Satu Mare, acumularea Crestur, jud. Bihor, Acumularea Sălacea, județul Bihor, Lucrări de retenție aluviuni Lacul Roșu.

Prin această măsură nu se propune construirea de acumulări permanente noi. În paralel cu lucrările de reabilitare și modernizare, este necesară adaptarea la schimbările climatice în vederea creșterii capacității de acumulare/atenuare a viiturilor, protecția și conservarea biodiversității, prin crearea unor acumulări nepermanente/poldere noi folosindu-se liniile de apărare existente. Se are în vedere reabilitarea polderelor Moftin, jud. Satu Mare, Supur, jud. Satu Mare, și Cuceu, jud. Sălaj. Zonele cu risc potențial semnificativ avute în vedere pentru investiții de acest tip sunt, în principal, bazinele Oltului Superior și Mureșului.

Reabilitarea acumulărilor va permite re-operarea acestora pentru folosințe multiple, în vederea adaptării la noile cerințe. Acestea includ adaptarea la evoluția cerințelor de apă, noi regimuri hidrologice influențate de schimbările climatice și noi cerințe ecologice (debitul ecologic), Acolo unde este fezabil și ținând cont de cerințele de mediu și de respectarea principiului precauției, intervențiile vor fi dublate de măsuri de reabilitare a unor poldere existente și/ sau de realizarea unor noi ca tampon pentru diminuarea efectelor inundațiilor și secetelor.

În ceea ce privește dimensiunea digitală a investiției, aceasta va consta în modernizarea instalațiilor de acționare hidraulică și a instalațiilor electrice, precum și în automatizarea echipamentelor hidromecanice prin montarea unei instalații de urmărire a poziției, cu semnalizarea blocării în ghidaje și implementarea unui sistem de activare la distanță.

Instalațiile vor fi gestionate de unități de control programabile, care vor include dispozitive de procesare de date control de proces - PLC, panouri de afișare și elemente de avertizare de alarmă.

Fiecare baraj va avea o cameră de comandă complet echipată pentru regimul de funcționare automată cu comandă și control atât local, cât și de la distanță.

De asemenea, vor fi instalate sisteme de monitorizare prin utilizarea fibrei optice cu rețele BRAGG (tip FBG), pentru efectuarea de măsurători dinamice și statice. Sistemele vor măsura deformarea, temperatura, înclinația și presiunea în corpul barajului.

Rețeaua de comunicație între baraj și camera de control va fi de tipul fibrei optice. La nivelul camerei de control va fi instalat un panou cu rol de comandă și control al barajului.

Acumulările vizate pentru reabilitarea de urgență nu sunt acumulări pentru producerea de energie. Toate acumulările vizate pentru reabilitarea de urgență în PNRR sunt deținute și operate de Administrația Națională Apele Române (ANAR).

În vederea încadrării în perioada de implementare a PNRR, pentru realizarea acestor investiții, este necesară colaborarea cu o instituție financiară internațională care va asigura accesul rapid și eficient la expertiza tehnică necesară pentru actualizarea / elaborarea studiilor de fezabilitate și integrarea acestora, după caz, în proiecte integrate la nivel de bazin hidrografic.

Investițiile vor fi implementate de către MMAP prin ANAR și cele 11 administrații bazinale.

Complementaritate:

În vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a acelorași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de colaborare cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocolul va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și vor asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutor de stat:

Administrația Națională Apele Române derulează activități economice în condiții de monopol natural. Conform art. 4 din Legea Apelor 107 / 1996, resursele de apă, de suprafață și subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Acțiunile de prevenire a riscului la inundații fac parte din atribuțiile exercitate de o autoritate publică și nu reprezintă ajutor de stat.

I5. Dotarea adecvată a administrațiilor bazinale pentru monitorizarea infrastructurii, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență (Alocare: 35 mil. Euro)

Investiția propune echiparea a 11 administrații bazinale cu trei categorii mari de dotări necesare pentru prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență:

- a. Echipamente de investigare și monitorizare a stării infrastructurii de apărare (Unmanned aerial vehicles (UAV) dotate cu echipamente LIDAR/FLIR, MULTISPECTRU și alți senzori, inclusiv training, echipament pentru tomografia digurilor – geoelectrozistiv/georadar, inclusiv training);
- b. Vehicule pentru intervenții în situații de urgență (cu utilaje pentru acces și intervenție în teren accidentat, și senilare amfibii pentru acces și transportul sacilor / digurilor mobile în zone greu accesibile);
- c. Echipamente hardware și software necesare pentru procesarea, stocarea și analiza datelor culese de echipamentele de investigare și monitorizare a stării infrastructurii de apărare.

Se preconizează că această măsură nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu în sensul art.17 din Regulamentul (UE) 2020/852, ținând seama de descrierea măsurii și de etapele de atenuare prevăzute în planul de redresare și reziliență în conformitate cu Orientările tehnice DNSH (2021/C58/01).

În ceea ce privește vehiculele, achizițiile vor viza cea mai bună tehnologie disponibilă (best-available-technology) din punct de vedere al mediului. În aceste condiții, operarea acestor vehicule nu va conduce la o creștere semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră, dar nivelul acestora va fi calculat pentru fiecare proiect în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului. Întrucât activitatea nu este vizată de pragurile ETS (Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului), măsura de reformă nu afectează obiectivul de atingere a țintei de reducere de emisii de GES stabilită pentru anul 2030 și nici obiectivul de neutralitate climatică (2050). Vehiculele care urmează să fie achiziționate trebuie să aibă emisii specifice de CO₂, astfel cum sunt definite la art. 3, alin. (1) litera (h) din Regulamentul (UE) 2019/631, mai mici de 50gCO₂/km.

Operarea echipamentelor se va face cu respectarea următoarelor cerințe:

a. Cerința de a nu se deteriora starea / potențialul ecologic a / al corpurilor de apă și de a nu împiedica îmbunătățirea potențialului ecologic cu luarea în considerare a efectelor schimbărilor climatice.

b. Cerința de a nu se afecta negativ într-o măsură semnificativă speciile și habitatele direct dependente de apă.

Astfel, intervențiile de urgență desfășurate cu aceste echipamente nu afectează obiectivul de utilizare durabilă și protecția resurselor de apă și marine.

Investițiile vor fi implementate de către MMAP prin ANAR și cele 11 administrații bazinale, până în Q3 2023.

Complementaritate

În vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a aceluiași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de colaborare cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocolul va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și vor asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutor de stat:

ANAR derulează activități economice în condiții de monopol natural. Conform art. 4 din Legea Apelor 107 / 1996, resursele de apă, de suprafață și subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Acțiunile de prevenire a riscului la inundații fac parte din atribuțiile exercitate de o autoritate publică și nu reprezintă ajutor de stat.

I6. Realizarea cadastrului apelor (Alocare: 30 mil. Euro)

Măsura vizează delimitarea rapidă a albiilor minore a cursurilor de apă, utilizând tehnici de interpretare și prelucrare semiautomată a informațiilor satelitare disponibile la nivel mondial și european pentru cca 70% din lungimea cursurilor de apă cadastrate, determinarea prin metode semiautomate a zonelor active hidromorfologice (eroziune/sedimentare) care să

sprijine implementarea Directivei Cadru privind Apa (Directiva CE/60/2000), a punctelor critice ale infrastructurilor longitudinale ale cursurilor de apă (diguri, apărări de mal, etc) în vederea prioritizării investițiilor și a implementării Directivei privind Inundațiile CE/60/2007, până în Q4 2025.

Investiția se realizează în două etape:

- Achiziționarea unui model digital de teren (DTM)/ model digital de suprafață (DSM) unitar la nivel național, realizat din informații satelitare (rezoluție de 1m și acuratețe pe verticală sub 1m), care va fi pus la dispoziția tuturor instituțiilor statului (MMA, MADR, MDRAP, MT, MAPN, Agenția Națională de Cadastru, etc.) pentru îmbunătățirea proceselor de evaluare specifică, a calității Studiilor de Fezabilitate realizate, precum și pentru cercetare. De asemenea, se va dezvolta un software pentru determinarea modificării albiei râurilor (procesul de eroziune/sedimentare), monitorizarea extracției de pietriș și potențialul de alunecare a solului în zonele cu baraje și lacuri de acumulare;
- Pe baza acestor informații satelitare uniforme la nivel național, corelat cu alte date existente (ortofotoplanuri) și obținute de ANAR se vor crea instrumente și baze de date active, care pe baza colectării sistematice a datelor satelitare cu caracter gratuit sau cu costuri minimale să permită extragerea/delimitarea semiautomată și digitizarea albiilor minore și a infrastructurii vizibile pe baza prelucrării imaginilor ortofoto DSM/DTM și a imaginilor satelitare.

Complementaritate:

Investiția este complementară măsurilor prevăzute în cadrul AP11 - *Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară* din Programul Operațional Regional 2014 – 2020.

Ajutor de stat:

ANAR derulează activități economice în condiții de monopol natural. Conform art. 4 din Legea Apelor 107 / 1996, resursele de apă, de suprafață și subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Acțiunile de prevenire a riscului la inundații fac parte din atribuțiile exercitate de o autoritate publică și nu reprezintă ajutor de stat.

I7. Extinderea rețelei naționale de observații din cadrul Sistemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN) (Alocare: 40 mil. euro)

Măsura constă în extinderea rețelei naționale de observații din cadrul Sistemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN) cu 300 de stații meteorologice automate și autonome de suprafață și 100 de stații agrometeorologice, în scopul creșterii capacității de avertizare a populației cu privire la fenomenele de vreme severă imediată (de tip nowcasting) și a gradului de realizare al prognozelor meteorologice, ceea ce va duce la diminuarea sau prevenirea efectelor acestor fenomene, context în care investiții le prevăzute se încadrează și în lista de priorități ale Planului de Management al Riscului la Inundații.

Componente investiției sunt:

1. extinderea rețelei naționale de observații meteorologice existente prin achiziția, instalarea, montarea și punerea în funcțiune a 300 de stații meteorologice automate și autonome de suprafață și a 100 de stații agrometeorologice, până în Q4 2025;
2. achiziția, implementarea și punerea în funcțiune a unui subsistem integrat de comunicații, monitorizare, și alimentare dedicat celor 300 de stații meteorologice și 100 agrometeorologice și a serviciilor, sistemelor hardware și software pentru interconectarea acestuia cu Sistemul Meteorologic Integrat Național (SIMIN), până în Q2 2026.

Complementaritate:

În vederea prevenirii și detectării timpurii a situațiilor de finanțare a acelorași costuri din mai multe surse de finanțare, autoritatea de implementare care va gestiona linia de finanțare respectiv Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va încheia un protocol de colaborare cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru POIM 2014 – 2020 și PODD 2021 – 2027.

Protocolul va intra în vigoare înainte de aprobarea de finanțări în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență pentru acest tip de investiții și vor asigura cadrul pentru a se verifica dacă investițiile propuse au făcut obiectul unei finanțări europene anterioare sau dacă sunt planificate pentru finanțare din alte surse de finanțare europene.

Ajutorul de stat:

Beneficiarul finanțării va fi Administrația Națională de Meteorologie, unitate aflată sub autoritatea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor. Investițiile în extinderea rețelei naționale de observații din cadrul Sistemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN) sunt acțiuni de prevenire și gestionarea riscului la inundații fiind atribuite/exercitate de o autoritate publică, astfel că acest tip de investiții nu implică elemente de natura ajutorului de stat.

Buget:

Componenta are o alocare totală de 1,462 miliarde euro din care 66,2% (968 mil. euro) sunt necesari pentru sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, 31,0% (454 mil. euro) pentru

intervenții de urgență la infrastructura existentă de gospodărire a apelor, iar 2,8% (40 mil. euro) pentru infrastructura meteorologică.

La nivel de tipuri de investiții, cea mai mare alocare este prevăzută pentru extinderea sistemelor de alimentare cu apă și sistemelor de canalizare în localitățile cuprinse în aglomerări mai mari de 2000 de l.e. Costul unitar / km de rețea de distribuție și respectiv costul unitar / km de rețea de canalizare a fost estimat pe baza unei analize a costului unitar pentru acest tip de investiții în contractele de lucrări atribuite în anul 2020 în proiectele regionale de apă și apă uzată finanțate din POIM 2014 – 2020. Analiza de costuri unitare în proiectele POIM 2014 -2020 a fost realizată în aprilie 2020 cu sprijinul Băncii Europene de Investiții PASSA.

Al doilea tip de investiție ca dimensiune a alocării este reprezentat de intervențiile de urgență pentru reabilitarea acumulărilor existente pentru asigurarea debitului ecologic și creșterea siguranței alimentării cu apă a populației și reducerea riscului la inundații. Costul mediu estimat pentru aceste intervenții a fost determinat pe baza studiilor de fezabilitate existente la nivelul Administrației Naționale Apele Române.